

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/15/2009

POLACY O UPOWSZECHNIENIU EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ I OBNIŻENIU WIEKU SZKOLNEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2009

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

W ostatniej dekadzie stycznia br. Sejm uchwalił proponowane przez rząd zmiany ustaw, zakładające m.in. upowszechnienie edukacji przedszkolnej i obniżenie wieku szkolnego. Zgodnie z planami reformy, począwszy od września 2009 roku gminy powinny gwarantować sześciolatkom bezpłatną edukację szkolną, a pięciolatkom – przedszkolną. Od roku 2010 przygotowanie przedszkolne będzie dla pięciolatek obowiązkowe. Wprowadzenie obniżonego wieku szkolnego ma być rozłożone na trzy kolejne lata szkolne – 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012. W tym przejściowym okresie to rodzice – bez konieczności zasięgnięcia opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych – będą decydować, czy chcą posłać swoje dziecko do szkoły w wieku sześciu czy też siedmiu lat.

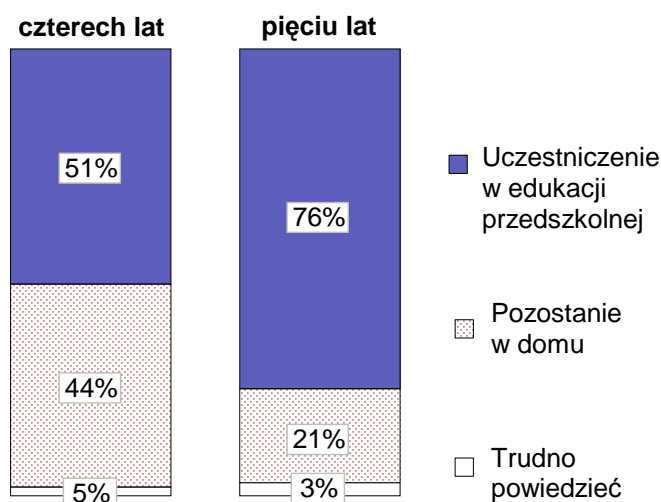
W styczniowym badaniu¹ sprawdzaliśmy, co Polacy sądzą o edukacji najmłodszych i jak oceniają przygotowanie zlokalizowanych najbliżej miejsca zamieszkania szkół podstawowych do obniżenia wieku rozpoczęcia edukacji szkolnej.

CO LEPSZE: PRZEDSZKOLE CZY POZOSTANIE W DOMU?

Zdecydowana większość Polaków (76%) uważa, że dla pięciolatek lepsze jest uczestniczenie w edukacji przedszkolnej, jedna piąta zaś (21%) – że pozostanie w domu. Nicco inaczej kształtują się opinie na temat tego, co jest lepsze dla czterolatek. Połowa ankietowanych (51%) twierdzi, że lepsza dla nich jest edukacja przedszkolna, natomiast niewiele mniejsza grupa (44%) – że pozostanie w domu.

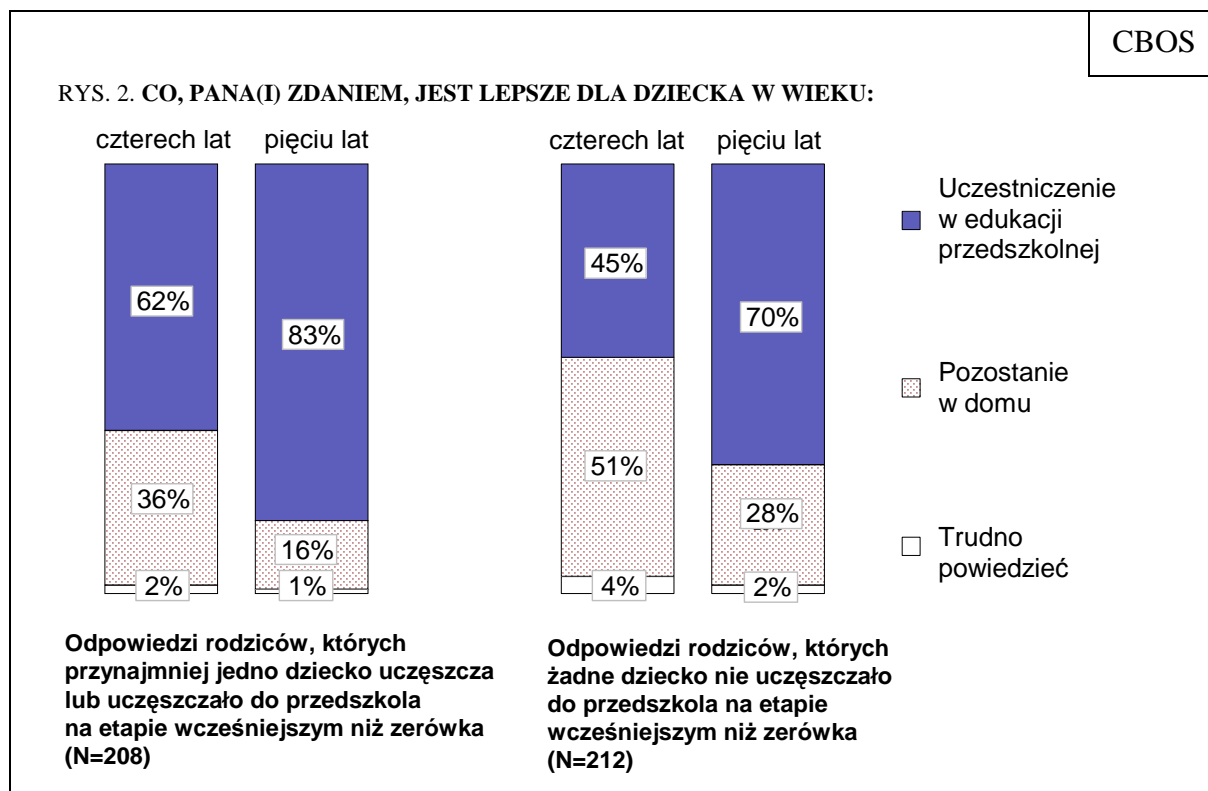
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (224) zrealizowano w dniach 9–15 stycznia 2009 roku na liczącej 1089 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CO, PANA(I) ZDANIEM, JEST LEPSZE DLA DZIECKA W WIEKU:

O tym, że dla cztero- i pięciolatków edukacja przedszkolna jest lepsza niż pozostanie w domu, najbardziej przekonani są mieszkańcy dużych miast, a najmniej – mieszkańcy wsi. Na opinie w tej sprawie wpływa również wykształcenie badanych. Generalnie, im ono wyższe, tym częstsze przekonanie, że dla najmłodszych lepsze jest uczestniczenie w edukacji przedszkolnej. O tym, że edukacja przedszkolna jest lepsza dla cztero- i pięciolatków, najslabiej przeświadczeni są najmłodsi badani (z grupy wiekowej 18–24 lata), szczególnie ci, którzy nie mają dzieci. Powyższe prawidłowości są silniejsze w przypadku opinii dotyczących czterolatków.

Można zauważyć istotny związek między opiniami na temat edukacji przedszkolnej najmłodszych a doświadczeniem rodziców: ci, których dzieci chodzą lub chodziły do przedszkola na etapie wcześniejszym niż zerówka, częściej twierdzą, że dla najmłodszych lepsze jest uczestniczenie w edukacji przedszkolnej niż pozostawanie w domu. Ten „efekt własnego doświadczenia” jest lepiej widoczny w przypadku opinii dotyczących czterolatków.

Jeśli chodzi o pięcioletków, o przewadze edukacji przedszkolnej nad pozostaniem w domu przekonane są wszystkie grupy społeczno-zawodowe, przede wszystkim zaś przedstawiciele kadry kierowniczej i pracownicy administracyjno-biurowi. W odniesieniu do czterolatków mniej osób z poszczególnych grup wyraża przekonanie, że edukacja przedszkolna jest lepsza. Jeśli porównać opinie na temat edukacji cztero- i pięcioletków, można zauważyć, że rolnicy i robotnicy wykwalifikowani w większości twierdzą, że dla dzieci czteroletnich lepsze jest pozostanie w domu.

Zdaniem zdecydowanej większości Polaków (83%) pięcioletki powinny mieć zagwarantowaną możliwość edukacji przedszkolnej. Porównanie tegorocznych danych z wynikami sondażu przeprowadzonego w listopadzie 2008 roku² wskazuje, że wzrosła liczba Polaków twierdzących, że pięcioletki powinny mieć zagwarantowany dostęp do przedszkola³.

² Komunikat CBOS „Polacy o proponowanych zmianach w systemie edukacji”, listopad 2008.

³ Zmianę opinii na ten temat należy jednak interpretować ostrożniej, niż wynikałoby to z różnic procentowych. Pytanie zadane w listopadzie 2008 roku było bowiem poprzedzone wstępem: „Jedną ze zmian proponowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej jest wprowadzenie w roku szkolnym 2009/2010 prawa do bezpłatnej edukacji przedszkolnej dla każdego dziecka w wieku pięciu lat”. Ta dodatkowa informacja mogła mieć wpływ na odpowiedzi respondentów – zmiana poglądów w tej sprawie może być w rzeczywistości mniejsza.

Tabela 1

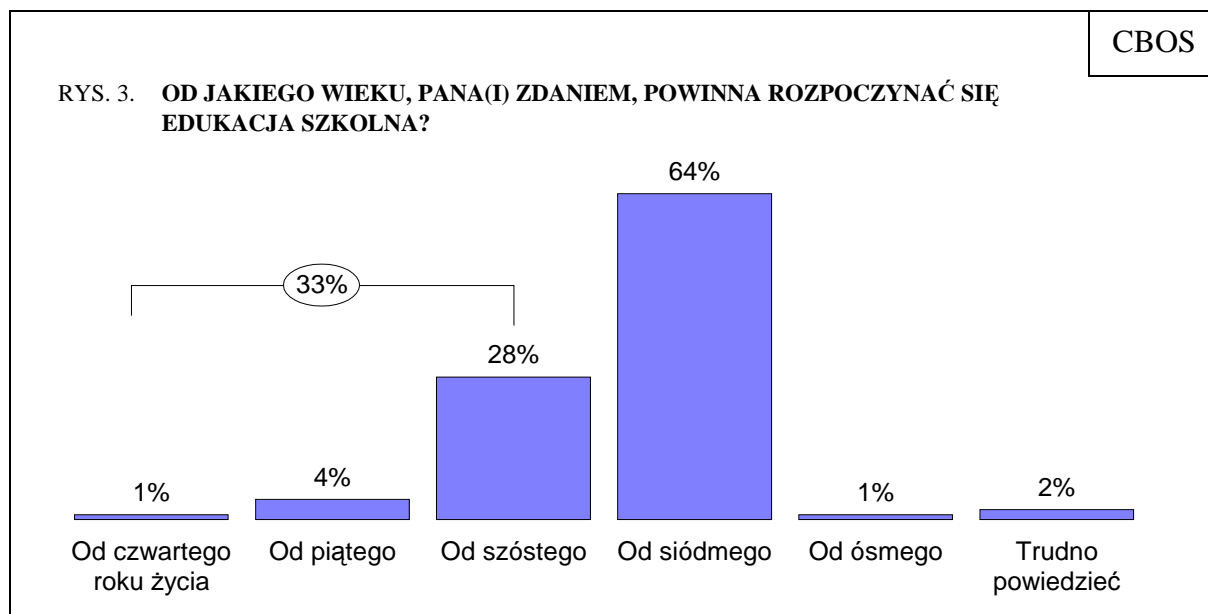
Czy, Pana(i) zdaniem, pięcioletki powinny mieć zagwarantowaną możliwość edukacji przedszkolnej czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 2008	I 2009
	w procentach	
Zdecydowanie tak	46	55
Raczej tak	22	28
Raczej nie	13	7
Zdecydowanie nie	11	4
Trudno powiedzieć	8	6

Zagwarantowanie pięcioletkom możliwości edukacji przedszkolnej (co według planowanej reformy byłoby zadaniem gminy) najczęściej popierają mieszkańcy największych miast (liczących 501 tys. i więcej ludności), najrzadziej – mieszkańcy wsi, natomiast w grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia: najczęściej osoby najlepiej wykształcone, a najrzadziej – badani z wykształceniem podstawowym.

KIEDY ROZPOCZYNAĆ EDUKACJĘ SZKOLNĄ?

Większość Polaków (64%) opowiada się za zachowaniem dotychczasowego wieku szkolnego, czyli rozpoczęciem edukacji od siódmego roku życia⁴. Natomiast za obniżeniem wieku szkolnego, tzn. za wysłaniem do szkół dzieci sześciolletnich lub młodszych, jest łącznie 33% respondentów.

⁴ Kwestia ta była już przedmiotem wcześniejszych badań CBOS. Wcześniej respondentom zadawano pytanie: „Jak Pan(i) uważa, w jakim wieku dzieci powinny rozpocząć naukę w szkole?”. Badani mieli do wyboru dwie odpowiedzi: „Tak jak dotychczas, tzn. od siódmego roku życia” lub „Rok wcześniej, tzn. od szóstego roku życia”. W lutym 2000 roku 76% badanych było za utrzymaniem dotychczasowego wieku obowiązku szkolnego, a 21% za jego obniżeniem do szóstego roku życia. W czerwcu 1999 roku wskaźniki te wynosiły odpowiednio: 75% i 20%. Ponieważ w tegorocznym sondażu pytanie było inaczej sformułowane, a także inna była lista możliwych odpowiedzi, dokonywanie prostych porównań nie jest możliwe. Przy zachowaniu odpowiedniej ostrożności można jednak stwierdzić, że w porównaniu z poprzednimi pomiarami respondenci bardziej przychylnie oceniają obniżenie wieku szkolnego, choć nadal większość jest za utrzymaniem *status quo* w tej sprawie.

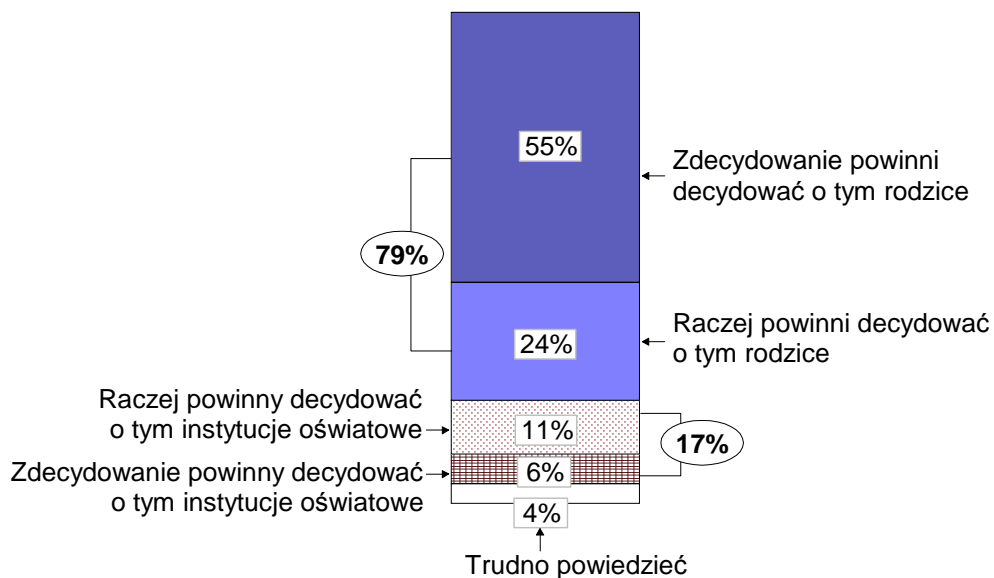

Najwięcej zwolenników obniżenia wieku szkolnego jest wśród mieszkańców wsi i najmniejszych miast – do 20 tys. ludności (po 37% z nich opowiada się za rozpoczęciem edukacji szkolnej w wieku sześciu lat lub wcześniej), a także wśród mieszkańców miast największych, ponadpółmilionowych (33% jest za obniżeniem dotychczasowego wieku szkolnego). Generalnie, im wyższe wykształcenie respondentów, tym częstsze przekonanie, że należy obniżyć wiek szkolny. Nawet jednak osoby z wyższym wykształceniem w większości są za zachowaniem go na dotychczasowym poziomie. Nieco więcej zwolenników obniżenia wieku szkolnego jest wśród mężczyzn (36%) niż kobiet (31%).

Poglądy na tę kwestię nie wiążą się w sposób systematyczny ani ze statusem materialnym badanych, ani z deklarowanymi przez nich poglądami politycznymi. Od opinii ogółu społeczeństwa nie różnią się znacząco opinie respondentów mających dzieci w wieku do 26 lat, a także rodziców najmłodszych dzieci, których reforma będzie dotyczyć (poniżej siódmego roku życia).

Przewidywana reforma edukacji zakłada możliwość rozpoczęcia nauki szkolnej w wieku sześciu lat bez uzyskiwania, jak dotychczas, zgody poradni pedagogiczno-psychologicznych. Polacy zapytani, kto, ich zdaniem, powinien decydować o posłaniu sześciolatka do szkoły – rodzice czy instytucja oświatowa, dość zdecydowanie opowiadają się za władzą rodzicielską (łącznie 79% wskazań).

RYS. 4. CZY, PANA(I) ZDANIEM, RODZICE POWINNI MIEĆ ZAGWARANTOWANE PRAWO DO SAMODZIELNEGO DECYDOWANIA O TYM, CZY POSŁAĆ DZIECKO DO SZKOŁY W WIEKU SZEŚCIU LUB SIEDMIU LAT CZY TEŻ TAKĄ DECYZJĘ POWINNY PODEJMOWAĆ INSTYTUCJE OŚWIATOWE?

Przekonanie, że decyzję o rozpoczęciu nauki w szkole powinni podejmować rodzice, a nie instytucje oświatowe, dominuje we wszystkich grupach społecznych. Opinie rodziców nie odbiegają w tej kwestii od opinii ogółu społeczeństwa. Największą gotowość do przekazania tej decyzji instytucjom oświatowym wykazują osoby z wyższym wykształceniem, zwłaszcza kadra kierownicza i specjaliści. Wydaje się, że poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne w tym zakresie może być postrzegane jako instytucja albo ograniczająca ewidentnie wysoko cenioną wolność rodziców, albo pomagająca w podejmowaniu dobrych decyzji wychowawczych.

CZY SZKOŁY SĄ PRZYGOTOWANE DO REFORMY?

Na postrzeżenie przez społeczeństwo planowanych reform wpływa nie tylko publiczna debata, ale również własna ocena placówek oświatowych, z którymi Polacy mieli, mają lub będą mieć (jako rodzice) kontakt.

Opinie na temat stopnia przygotowania zlokalizowanych najbliższej miejsca zamieszkania szkół podstawowych do tego, by uczęszczały do nich sześciolatki, są

podzielone. Według 36% respondentów szkoły są przygotowane do obniżenia wieku szkolnego, niemal tyle samo osób (35%) jest przeciwnego zdania, a 29% nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie. Tegoroczne wyniki nie różnią się istotnie od ubiegłorocznych.

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy publiczna szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześciolatnie?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 2008	I 2009
	w procentach	
Zdecydowanie tak	14	15
Raczej tak	23	21
Raczej nie	19	19
Zdecydowanie nie	16	16
Trudno powiedzieć	30	29

Przekonanie o gotowości szkół zlokalizowanych najbliżej miejsca zamieszkania do przyjęcia sześciolatków mają przede wszystkim mieszkańcy wsi. W miastach wraz ze wzrostem ich wielkości generalnie maleje liczba osób przekonanych o dobrym przygotowaniu okolicznych szkół na przyjęcie sześciolatków. Najgorzej jednak oceniają szkoły pod tym względem mieszkańcy miast liczących od 101 tys. do 500 tys. ludności. Wydaje się więc, że to nie odległość od miejsca zamieszkania, ale inne cechy placówki edukacyjnej decydują o ocenie jej przygotowania na przyjęcie sześciolatków. Na postrzeganie go prawdopodobnie wpływa również większa różnorodność szkół w miastach.

Tabela 3

Miejsce zamieszkania	Jak Pan(i) sądzi, czy publiczna szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześciolatnie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wieś	44	35	21
Miasto do 20 tys. ludności	36	32	32
20-100 tys.	36	35	29
101-500 tys.	25	44	32
501 tys. i więcej	23	30	47

Im wyższy poziom wykształcenia badanych, tym bardziej krytyczna ocena przygotowania szkół do obniżenia wieku szkolnego. Wśród osób z wyższym wykształceniem 40% (53% mających dzieci w wieku do 26 lat) twierdzi, że pobliska szkoła nie jest

przygotowana na przyjęcie sześciolatków, 29% uważa, że jest odpowiednio przygotowana, a 31% nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Ocena przygotowania szkół na przyjęcie sześciolatków zależy również od statusu materialnego respondentów. Ci, którzy uzyskują wyższe dochody na osobę w rodzinie, rzadziej twierdzą, że szkoły są przygotowane do tego, by rozpoczynały w nich naukę dzieci sześciolatnie. Bardziej krytyczne są również kobiety – zarówno wśród ogółu badanych, jak i wśród osób mających dzieci w wieku do 26 lat. Dla porównania: 39% kobiet (45% mających dzieci) twierdzi, że pobliska szkoła nie jest odpowiednio przygotowana na przyjęcie sześciolatków – tego samego zdania jest 31% mężczyzn (39% mających dzieci).

Podobnie jak wśród ogółu badanych, opinie na temat przygotowania szkoły położonej najbliżej miejsca zamieszkania do planowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej reformy są podzielone również wśród respondentów mających dzieci w wieku do 26 lat oraz rodziców dzieci najmłodszych, których planowane zmiany dotyczą. Trzeba jednak zaznaczyć, że w obu tych grupach wyraźnie mniej jest odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tabela 4

Jak Pan(i) sądzi, czy publiczna szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześciolatnie?	Odpowiedzi:		
	ogółu badanych (N=1089)	osób mających przynajmniej jedno dziecko w wieku do 26 lat (N=420)	osób mających przynajmniej jedno dziecko do 7 roku życia (N=140)
	w procentach		
Tak	36	39	41
Nie	35	43	42
Trudno powiedzieć	29	18	17

Rodzice, którzy wysłali do przedszkola (wcześniej niż do zerówki) przynajmniej jedno dziecko, bardziej krytycznie oceniają przygotowanie pobliskiej szkoły podstawowej do przyjęcia sześciolatków. Wydaje się, że bezpośrednie doświadczenie edukacji przedszkolnej może być przyczyną nieaprobowania pomysłu umieszczenia zerówek w szkołach podstawowych.

Tabela 5

Jak Pan(i) sądzi, czy publiczna szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześciolatnie?	Odpowiedzi rodziców, których:	
	przynajmniej jedno dziecko uczęszcza lub uczęszczało do przedszkola na etapie wcześniejszym niż zerówka (N=208)	żadne dziecko nie uczęszczało do przedszkola na etapie wcześniejszym niż zerówka (N=212)
	w procentach	
Tak	37	41
Nie	49	36
Trudno powiedzieć	14	23

Opracował
Adam GENDŹWIŁ

A N E K S

Tabela 1

		Co, Pana(i) zdaniem, jest lepsze dla dziecka w wieku pięciu lat? Czy:			Liczba osób
		uczestniczenie w edukacji przedszkolnej	pozostanie w domu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		76	21	3	1087
Płeć	Mężczyźni	73	24	3	511
	Kobiety	78	18	4	576
Wiek	18-24 lata	70	26	4	160
	25-34	79	18	2	200
	35-44	77	21	2	185
	45-54	75	23	2	158
	55-64	78	20	2	195
	65 lat i więcej	73	20	7	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	70	27	3	415
	Miasto do 20 tys.	74	22	3	146
	20-100 tys.	78	18	5	208
	101-500 tys.	78	18	4	173
	501 tys. i więcej mieszk.	87	11	2	146
Wykształcenie	Podstawowe	67	28	6	293
	Zasadnicze zawodowe	73	23	4	274
	Średnie	79	20	1	369
	Wyższe	91	7	3	152
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	91	9		80
	Średni personel, technicy	77	23		31
	Pracownicy adm.-biurowi	88	8	3	86
	Pracownicy usług	71	26	3	52
	Robotnicy wykwalifikowani	73	27		152
	Robotnicy niewykwalifik.	77	17	7	62
	Rolnicy	76	22	2	58
Pracujący na własny rach.	81	14	6	33	
Bierni zawodowo	Renciści	72	24	4	75
	Emeryci	74	20	5	225
	Uczniowie i studenci	66	29	5	109
	Bezrobotni	69	29	3	65
	Gospodynie domowe i inni	77	20	3	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	82	15	3	142
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	85	15		88
	sekt. pryw. poza rolnict.	76	22	2	224
	prywatnym gosp. rolnym	82	18		54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	70	27	3	257
	501-750	68	29	4	192
	751-1000	78	19	3	195
	1001-1500	85	12	3	183
	Powyżej 1500 zł	82	16	2	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	24	5	234
	Średnie	77	20	3	413
	Dobre	76	21	2	440
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	72	28		54
	Raz w tygodniu	76	20	4	544
	1-2 razy w miesiącu	73	24	3	179
	Kilka razy w roku	79	18	3	202
	W ogóle nie uczestniczy	74	21	5	109
Poglądy polityczne	Lewica	79	16	5	160
	Centrum	77	20	2	355
	Prawica	75	23	2	370
	Trudno powiedzieć	70	23	7	202

Tabela 2

		Co, Pana(i) zdaniem, jest lepsze dla dziecka w wieku czterech lat? Czy:			Liczba osób
		uczestniczenie w edukacji przedszkolnej	pozostanie w domu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		51	44	5	1089
Płeć	Mężczyźni	49	47	4	512
	Kobiety	53	42	5	577
Wiek	18-24 lata	33	62	5	160
	25-34	51	44	5	201
	35-44	58	40	2	185
	45-54	50	45	5	158
	55-64	57	41	2	196
	65 lat i więcej	56	37	7	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	52	5	415
	Miasto do 20 tys.	54	39	7	147
	20-100 tys.	56	41	3	209
	101-500 tys.	51	44	5	173
	501 tys. i więcej mieszk.	67	31	2	146
Wykształcenie	Podstawowe	42	50	7	293
	Zasadnicze zawodowe	47	48	5	274
	Średnie	53	45	3	369
	Wyższe	72	25	4	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	75	21	3	80
	Średni personel, technicy	50	50		31
	Pracownicy adm.-biurowi	67	29	5	87
	Pracownicy usług	49	50	2	52
	Robotnicy wykwalifikowani	45	51	4	152
	Robotnicy niewykwalifik.	44	49	7	62
	Rolnicy	44	54	2	58
Pracujący na własny rach.	57	30	13	33	
Bierni zawodowo	Renciści	47	48	5	76
	Emeryci	56	39	5	225
	Uczniowie i studenci	34	62	4	109
	Bezrobotni	41	50	9	65
	Gospodynie domowe i inni	57	43		60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	34	3	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	41	4	88
	sekt. prywat. poza rolnict.	50	45	5	224
	prywatnym gosp. rolnym	46	51	2	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	46	50	4	257
	501-750	45	50	5	192
	751-1000	53	43	4	195
	1001-1500	61	36	2	183
	Powyżej 1500 zł	61	33	5	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	41	8	234
	Średnie	53	43	4	413
	Dobre	50	47	3	442
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	50	7	54
	Raz w tygodniu	52	43	5	544
	1-2 razy w miesiącu	46	51	4	179
	Kilka razy w roku	52	43	5	202
	W ogóle nie uczestniczy	56	41	3	109
Poglądy polityczne	Lewica	58	38	4	160
	Centrum	49	48	3	356
	Prawica	56	42	2	370
	Trudno powiedzieć	42	47	11	203

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, pięciolatki powinny mieć zagwarantowaną możliwość edukacji przedszkolnej czy też nie?			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		83	11	6	1089
Płeć	Mężczyźni	84	10	5	512
	Kobiety	82	11	7	577
Wiek	18-24 lata	83	12	5	160
	25-34	86	11	4	201
	35-44	89	8	3	185
	45-54	82	12	5	158
	55-64	81	14	5	196
	65 lat i więcej	77	9	14	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	79	13	8	415
	Miasto do 20 tys.	83	10	7	147
	20-100 tys.	86	9	5	209
	101-500 tys.	83	12	5	173
	501 tys. i więcej mieszk.	89	9	2	146
Wykształcenie	Podstawowe	76	12	12	293
	Zasadnicze zawodowe	84	11	5	274
	Średnie	85	11	3	369
	Wyższe	89	8	3	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	89	8	3	80
	Średni personel, technicy	97	3		31
	Pracownicy adm.-biurowi	89	9	2	87
	Pracownicy usług	83	6	12	52
	Robotnicy wykwalifikowani	85	10	4	152
	Robotnicy niewykwalifik.	77	17	7	62
	Rolnicy	69	21	10	58
Pracujący na własny rach.	76	21	3	33	
Bierni zawodowo	Renciści	74	16	10	76
	Emeryci	78	11	11	225
	Uczniowie i studenci	86	10	4	109
	Bezrobotni	89	9	1	65
	Gospodynie domowe i inni	96	2	1	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	86	8	5	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	89	9	2	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	84	12	4	224
	prywatnym gosp. rolnym	74	22	5	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	84	12	4	257
	501-750	81	9	10	192
	751-1000	86	7	7	195
	1001-1500	89	9	2	183
	Powyżej 1500 zł	80	15	5	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	77	14	9	234
	Średnie	85	8	7	413
	Dobre	84	12	4	442
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	83	11	6	54
	Raz w tygodniu	82	10	8	544
	1-2 razy w miesiącu	82	15	3	179
	Kilka razy w roku	86	10	3	202
	W ogóle nie uczestniczy	82	10	8	109
Poglądy polityczne	Lewica	86	12	2	160
	Centrum	83	12	5	356
	Prawica	84	11	5	370
	Trudno powiedzieć	79	9	12	203

Tabela 4

		Od jakiego wieku, Pana(i) zdaniem, powinna rozpocząć się edukacja szkolna?						Liczba osób
		Od czwartego roku życia	Od piątego	Od szóstego	Od siódmego	Od ósmego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		1	4	28	64	1	2	1089
Płeć	Mężczyźni	1	6	29	60	2	2	512
	Kobiety	1	2	28	67	1	1	577
Wiek	18-24 lata	3	11	32	53	1	1	160
	25-34	1	6	30	58	2	2	201
	35-44	2	1	29	67	1		185
	45-54	1	1	26	69	1	1	158
	55-64		1	23	74	1	1	196
	65 lat i więcej	1	4	30	60	0	5	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	5	31	60	1	2	415
	Miasto do 20 tys.	3	5	29	61	2	0	147
	20-100 tys.	2	4	25	67	1	2	209
	101-500 tys.	0	2	24	71	2	1	173
	501 tys. i więcej mieszk.		2	31	63	2	1	146
Wykształcenie	Podstawowe	1	4	24	66	1	3	293
	Zasadnicze zawodowe	2	3	28	63	2	1	274
	Średnie	0	4	29	66	1	0	369
	Wyższe	2	5	35	54	2	3	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	1	33	58	2	4	80
	Średni personel, technicy			37	63			31
	Pracownicy adm.-biurowi		3	29	67	1		87
	Pracownicy usług	1	6	25	66	2		52
	Robotnicy wykwalifikowani	1	4	30	64	1	1	152
	Robotnicy niewykwalifik.		4	32	56	7	1	62
	Rolnicy	2	5	25	67		2	58
	Pracujący na własny rach.		10	24	60	3	3	33
Bierni zawodowo	Renciści		1	20	73		6	76
	Emeryci	0	3	27	67	1	2	225
	Uczniowie i studenci	4	7	32	54	2	1	109
	Bezrobotni	6	5	26	63			65
		Gospodynie domowe i inni		5	28	65	2	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	2	29	66	1	2	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		5	36	53	5	1	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	5	28	64	1	1	224
	prywatnym gosp. rolnym	5	6	27	62			54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	6	28	64	0	1	257
	501-750	1	5	27	66	1	1	192
	751-1000		3	24	70	1	2	195
	1001-1500	1	3	30	62	1	2	183
	Powyżej 1500 zł	2	2	31	55	5	4	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	2	25	69	1	3	234
	Średnie	2	4	25	68	1	1	413
	Dobre	1	5	33	57	2	2	442
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		6	22	68		4	54
	Raz w tygodniu	1	4	27	65	1	2	544
	1-2 razy w miesiącu	3	1	28	66	1	1	179
	Kilka razy w roku		5	32	60	2	1	202
	W ogóle nie uczestniczy	1	4	29	60	2	3	109
Poglądy polityczne	Lewica	2	4	26	63	2	2	160
	Centrum	0	4	30	64	1	0	356
	Prawica	2	2	28	66	2	1	370
	Trudno powiedzieć	1	7	27	60	1	5	203

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, rodzice powinni mieć zagwarantowane prawo do samodzielnego decydowania o tym, czy posłać dziecko do szkoły w wieku sześciu lub siedmiu lat czy też taką decyzję powinny podejmować instytucje oświatowe?			Liczba osób
		Powinni decydować o tym rodzice	Powinni decydować o tym instytucje oświatowe	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		79	17	4	1089
Płeć	Mężczyźni	80	16	4	512
	Kobiety	78	19	3	577
Wiek	18-24 lata	74	23	3	160
	25-34	79	18	4	201
	35-44	76	22	2	185
	45-54	82	14	4	158
	55-64	81	16	3	196
	65 lat i więcej	80	12	7	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	77	17	6	415
	Miasto do 20 tys.	82	16	2	147
	20-100 tys.	78	18	4	209
	101-500 tys.	81	15	4	173
	501 tys. i więcej mieszk.	78	21	1	146
Wykształcenie	Podstawowe	78	16	6	293
	Zasadnicze zawodowe	82	12	6	274
	Średnie	79	19	1	369
	Wyższe	73	26	2	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	31	3	80
	Średni personel, technicy	76	24		31
	Pracownicy adm.-biurowi	79	21		87
	Pracownicy usług	81	16	3	52
	Robotnicy wykwalifikowani	81	16	2	152
	Robotnicy niewykwalifik.	81	15	4	62
	Rolnicy	71	22	7	58
	Pracujący na własny rach.	83	6	11	33
Bierni zawodowo	Renciści	83	8	8	76
	Emeryci	80	15	5	225
	Uczniowie i studenci	75	23	2	109
	Bezrobotni	86	12	1	65
	Gospodynie domowe i inni	79	17	4	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	73	26	1	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	81	17	3	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	81	16	3	224
	prywatnym gosp. rolnym	74	23	3	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	81	15	4	257
	501-750	84	12	5	192
	751-1000	77	19	4	195
	1001-1500	79	19	2	183
	Powyżej 1500 zł	69	28	4	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	83	12	5	234
	Średnie	79	17	4	413
	Dobre	76	21	4	442
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	83	13	5	54
	Raz w tygodniu	78	18	4	544
	1-2 razy w miesiącu	81	17	3	179
	Kilka razy w roku	78	19	3	202
	W ogóle nie uczestniczy	81	14	5	109
Poglądy polityczne	Lewica	80	16	5	160
	Centrum	75	21	4	356
	Prawica	82	18	0	370
	Trudno powiedzieć	79	11	10	203

Tabela 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy publiczna szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześciolatnie?			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		36	35	29	1088
Płeć	Mężczyźni	42	31	28	512
	Kobiety	30	39	31	576
Wiek	18-24 lata	55	30	15	160
	25-34	35	39	26	201
	35-44	37	46	17	184
	45-54	35	40	26	158
	55-64	30	32	38	196
	65 lat i więcej	24	26	50	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	35	21	415
	Miasto do 20 tys.	36	32	32	147
	20-100 tys.	36	35	29	209
	101-500 tys.	25	44	32	172
	501 tys. i więcej mieszk.	23	30	47	146
Wykształcenie	Podstawowe	39	30	31	293
	Zasadnicze zawodowe	37	32	30	274
	Średnie	34	39	27	369
	Wyższe	29	40	31	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	42	33	79
	Średni personel, technicy	24	48	28	31
	Pracownicy adm.-biurowi	27	52	21	87
	Pracownicy usług	34	43	23	52
	Robotnicy wykwalifikowani	41	41	18	152
	Robotnicy niewykwalifik.	45	21	34	62
	Rolnicy	43	34	22	58
Pracujący na własny rach.	34	29	37	33	
Bierni zawodowo	Renciści	30	31	39	76
	Emeryci	25	32	43	225
	Uczniowie i studenci	53	27	20	109
	Bezrobotni	34	34	31	65
	Gospodynie domowe i inni	55	28	18	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	46	23	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	46	20	87
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	40	23	224
	prywatnym gosp. rolnym	49	33	18	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	46	29	25	257
	501-750	35	41	25	192
	751-1000	32	40	29	195
	1001-1500	27	36	36	183
	Powyżej 1500 zł	26	32	42	118
Ocena własnych war. mater.	Złe	34	32	34	234
	Średnie	34	33	32	413
	Dobre	37	38	24	441
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	49	16	54
	Raz w tygodniu	36	38	26	544
	1-2 razy w miesiącu	41	31	28	179
	Kilka razy w roku	32	29	39	202
	W ogóle nie uczestniczy	32	33	35	108
Poglądy polityczne	Lewica	36	30	34	160
	Centrum	37	36	27	355
	Prawica	31	42	27	370
	Trudno powiedzieć	41	26	34	203